

FARKLI ANA BABA TUTUMLARININ ÇOCUKLARIN PSİKOSOSYAL TEMELLİ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Ramazan Arı* - Zarife Şahin Seçer*

ÖZET

Bu araştırmada ana baba tutumlarının çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni psikososyal temelli problem çözme becerisidir. Bağımsız değişkeni ise farklı ana baba tutumlarıdır. Araştırma evreni olarak Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Hazım Uluşahin İlköğretim Okulu öğrencileri alınmıştır. Örneklem olarak ise bu okulun 6., 7., 8. sınıfa devam eden öğrenciler alınmıştır. Sınıfların şube sayıları birden fazla olduğu için şube seçiminde tesadüfi küme örnekleme yoluna gidilmiştir. Çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi Arı ve Şahin'in geliştirmiş olduğu psikososyal temelli problem çözme ölçeği ile ölçülmüştür. Ana baba tutumları ise PARI (Aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutum ölçeği) ile belirlenmiştir. Psikososyal temelli problem çözme ölçeğinden elde edilen toplam ve alt puan ortalamalarının önem kontrolleri F ve t testleri ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular maddeler halinde aşağıda özetlenmiştir.

1. Aşırı koruyucu annelik, çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisini etkilemektedir. Aşırı koruyucu annelik düzeyi azaldıkça çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalaması da yükselmektedir.

2. Demokratik ana baba tutumu, çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisini etkilemektedir. Demokratik davranma düzeyi arttıkça çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalaması da yükselmektedir.

3. Ev kadınlığı rolünü reddetme, çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisini etkilemektedir. Tamamen ev kadınlığı rolünü reddeden anneler ile kısmen ev kadınlığı rolünü reddeden annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında fark olmasına rağmen 0.05 düzeyinde anlamlı değildir. Ev kadınlığı rolünü reddetme düzeyi azaldıkça çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları da yükselmektedir.

4. Aile içi geçimsizlik, çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisini etkilemektedir. Geçimsizlik arttıkça çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları da düşmektedir. Şiddetli ve kısmen geçimsiz olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında fark olmasına rağmen 0.05 düzeyinde anlamlı değildir.

5. Baskı-disiplin, çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarını etkilemektedir. Baskı-disiplin azaldıkça çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları yükselmektedir.

* S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi

* S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi

ABSTRACT

In this research, the effects of the parents' attitudes on children's psychosocial based problem solving capabilities is surveyed. The bound variable of the study is the psychosocial based problem solving capability of children. The bound variables are different parents' attitudes. The scope of the study is composed of the students who are attending to Hazım Ulusahin Primary School which is related to Administration of National Education in Konya. Students in the sixth, seventh, eighth classes of this school are chosen as a sample. Since there are more than one section of classes the sections are chosen at a random in a group setting way. The capability of psychosocial based problem solving of children is a measured by a method of psychosocial based problem solving which is developed by Arı and Sahin . The attitudes of parents are determined by a method of family life and bringing up children (PARI). The controls of importance of the averages of total and sub-scores which are obtained from the psychosocial based problem solving method are done with F and t tests according to the situation. The findings which are obtained from the research are summarized as follows:

1. Extreme interest of motherhood effect the children's psychosocial based problem solving capabilities. The less the level of the extreme interest of motherhood, the higher the average score of the psychosocial based problem solving capability will be.

2. The democratic attitudes of parents effect the children's psychosocial based problem solving capability. The more the level of democratic attitude is, the higher the children's average score of the the psychosocial based problem solving capability will be.

3. The refusal of the housewife role affects psychosocial based problem solving capability of the children. Average score difference in the psychosocial based problem solving capability of children whose mothers completely deny their role as housewives and whose mothers partially this is, since it is at 0.05 level, meaningless. The average scores of children's psychosocial based problem solving capability increases with the acceptance of the housewife role.

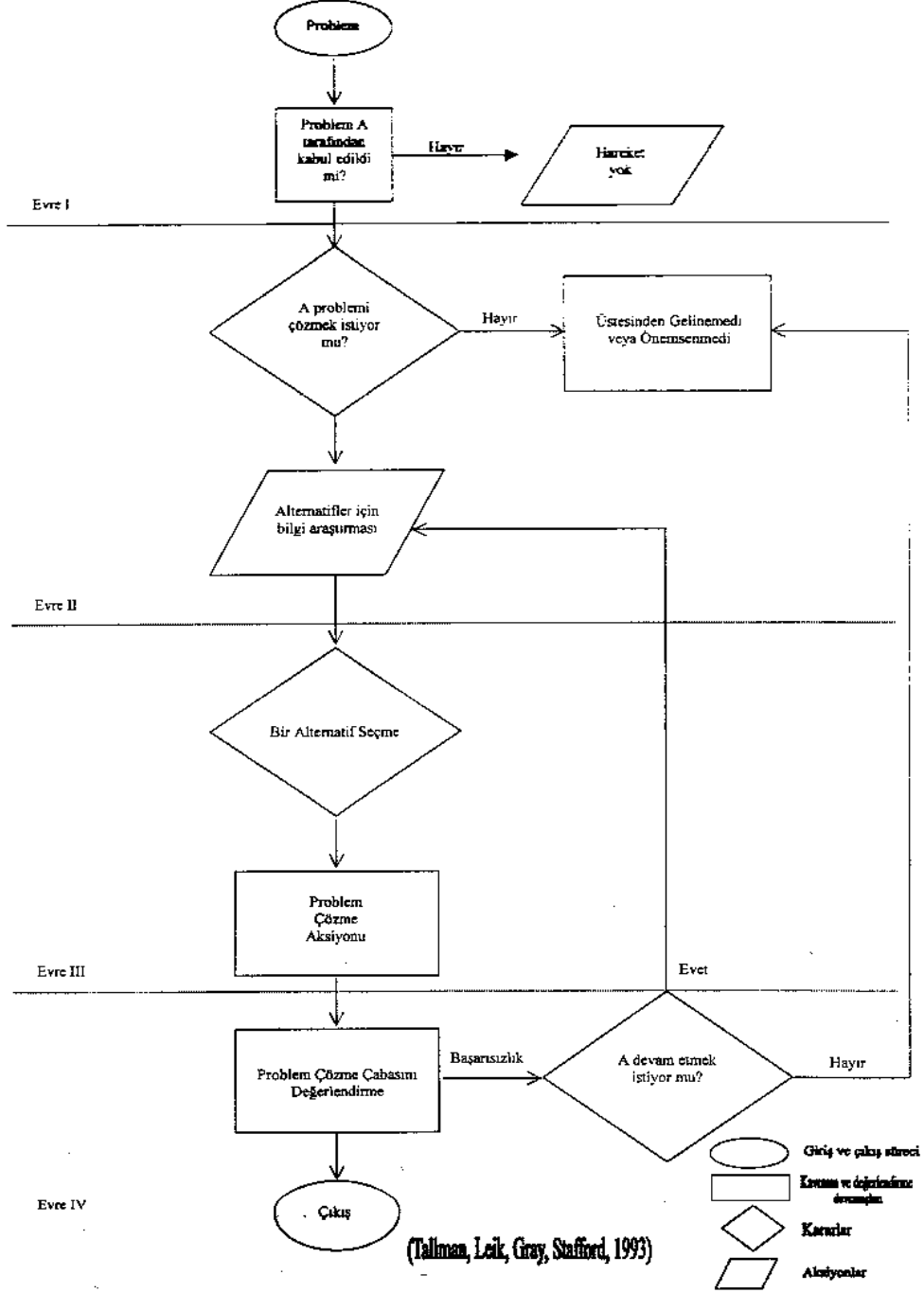
4. Interfamiliar problems affect children's psychosocial based problem solving capability. With the increase of the problems, the average score of children's psychosocial based problem solving capability decreases. In spite of the average score difference of children's problem solving capability with families having grave interfamiliar problems and with slight interfamiliar problems, this is not meaningful at the level of 0.05.

5. Pressure-discipline affects children's psychosocial based problem solving capabilities' average score. With the decrease of the pressure and tough discipline the average score of children's psychosocial based problem solving capability increases.

GİRİŞ

Çocukluk dönemi olarak adlandırdığımız dönem bir araştırma bir keşfetme sürecini kapsamaktadır. Bu dönemde kazanılan yaşantılar, çocuğun sosyal gelişiminin temellerini atmaktadır. Çocuğun sosyal yönden sağlıklı gelişim göstermesi için temel olan belli başlı bazı becerileri kazanması gerekmektedir. Bu becerilerden biride sosyal içerikli problem çözmedir (Anooshian, Pascal ve McCreath, 1984).

Problem çözme bir çok sürecin bir arada kullanılması zorunlu olan bir öğrenme türüdür. Problem çözme davranış teorisine göre problem çözme süreci şu basamaklardan oluşmaktadır.

Bütün problem çözcüler problem çözerken verilen basamakları takip ederler. Problem çözme sürecinde başarılı olmak için gerekli olanlar

ise güven, zaman, enerji ve temel iletişim becerileridir (Dinwiddie, 1994). Özellikle, kendine güven ve risk alma için istekli olma problem çözümleri için zorunludur (Brown,1988).

Sistematik problem çözüme çocuk tarafından kolayca öğrenilmez. Bu konuda çocuğa kendi başına problemlerini çözebileceği bir ortam düzenleyerek, fırsatlar yaratarak ve etkili problem çözüme yöntemlerini destekleyici deneyimler planlayarak yardımcı olunabilir (Kişisel ve Yıldırım, 1983).

Sosyal problemlerin çözümü, çok defa başkalarına karşı sorumlu olmayı kabul etmeye ve anlamaya bağlıdır. Karşılaştıkları güçlükler üzerinde başkalarının hüküm vermesini bekleyeceği yerde bu güçlükler için yolları bulmak için ebeveynleri tarafından cesaretlendirilen çocuk, mevcut problemin gerektirdiği işi yapmaya çalışırken; bilgisini, anlayışını, becerisini de kullanacak bir fırsat bulmuş olur. Böylece problem çözüme çocuğun yeteneklerinin, kendine saygı ve güven duygularının gelişmesini hızlandırmasının yanında bir birey olarak gelişmesini de çabuklaştırmaktadır (Bingham,1998).

Problem çözüme etkinlikleri, çocuğun hedefe nasıl ulaşacakları ile ilgili kararlar vermelerini sağlamasının yanında yetişkinlerin de çocuklardan bir şeyler öğrenme fırsatını sağlar. Problem çözen çocukları gözleyerek ve sordukları soruları dikkatlice dinleyerek, çocuğun ne düşündüğü anlaşılabilir. Problem çözüme olanakları yetişkinlere çocukların düşüncelerini anlamak ve yeni bağlantılar-ilişkiler sistemini fark etmek için fırsatlar vermiş olur (Dinçer, 1995).

Çocuğun tüm gelişim alanlarında olduğu gibi problem çözüme becerisinin gelişiminde de ana baba tutumları etkili olmaktadır. Çocuğun ileriki yaşamında gerek aile içindeki bireylerle, gerek yaşlıları ve diğer insanlarla sağlıklı ve iyi ilişkiler kurabilmesi için fırsatların sağlanması ve bunların geliştirilmesi ana babaların tutum ve davranışları ile şekillenir. Çocuk başkalarına karşı nasıl davranacağını, toplumda karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilmeyi öğrenmek zorundadır. Bu alanda uygun bir örnek oluşturmanın ve çocuğun toplumsal davranışına şekil vermenin sorumluluğu da aileye düşmektedir (Ekşi, 1990).

Problem Cümlesi

Farklı ana baba tutumları çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisini etkilemekte midir?

Alt Problemler

Araştırmada temel problem cümlesine bağlı olarak geliştirilen alt problemler aşağıda verilmiştir.

1. Aşırı koruyucu annelik, çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisini etkilemekte midir?
2. Demokratik davranma, çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisini etkilemekte midir?
3. Ev kadınlığı rolünü reddetme, çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisini etkilemekte midir?

4. Karı-koca geçimsizliği, çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisini etkilemekte midir?

5. Baskı-disiplin, çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisini etkilemekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli: Bu araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evreni Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne Bağlı Hazım Uluşahin İlköğretim Okulu öğrencileri ve bu öğrencilerin ailelerinden oluşmaktadır. Bu okulun 6., 7., 8. sınıflarına devam eden öğrenciler arasından tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle de araştırma örneklemini belirlenmiştir. Toplam 155 öğrenci ve bu 155 öğrencinin ailesine ölçekler uygulanmıştır. Değerlendirme aşamasında ise Psikososyal temelli problem çözüme ölçeğini ve PARI'yı (aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutum ölçeği) yanlış ve eksik dolduran 59 çocuk ve ailesi örneklemden çıkarılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Psikososyal Temelli Problem Çözme Ölçeği: Ölçek Arı ve Şahin tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme aşamasında problem cümlelerinin belirlenmesinde Kohlberg'in ahlak gelişim teorisi esas alınmıştır (Arı, Üre ve Yılmaz, 1997). Çeşitli kaynaklar taranarak yaşamın farklı alanlarını kapsayan ve bireyi ikileme götüren 9 soru cümlesi içeren ifadeler seçilmiştir. Her sorunun sonunda cevabın arkasındaki temel mantıksal düşüncüyü belirlemek amacıyla niçin öyle davranırsınız? sorusu eklenmiştir. Değerlendirilmesinde ise Kohlberg'in ahlak gelişimi evreleri dikkate alınmıştır.

PARI (Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği) 1958 yılında Schoefer ve Bell tarafından ABD'de geliştirilmiştir. Test Güney le Compte, Ayhan le Compte ve Serap Özer tarafından 1978 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Türkiye koşullarına uygun olarak yeniden düzenlenen testte 60 item ve 5 alt ölçek bulunmaktadır. Bu alt ölçekler aşırı koruyucu annelik, ev kadınlığı rolünü reddetme, demokratik davranma, karıkoca geçimsizliği ve baskı disiplindir (Savran ve diğerleri, 1995).

BULGULAR

Birinci alt problemle ilgili olarak aşırı koruyucu anneliğin üç farklı düzeyine göre çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Aşırı koruyucu annelik düzeylerine göre çocukların psikososyal temelli problem çözüme becerisi puanları ile ilgili x, s, n değerleri tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Aşırı Koruyucu Annelik Düzeylerine Göre Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin n, x, s Değerleri

Değerler	n	x	s
Aşırı Koruyucu Annelik Düzeyleri			
Aşırı Koruyucu Olmayan Annelik	7	23.285	41.587
Orta Düzeyde Aşırı Koruyucu Olan Annelik	81	19.925	7.494
Tamamen Aşırı Koruyucu Olan Annelik	8	14.125	29.553

Tablo 1’ de görüldüğü gibi bu grupta psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı en yüksek grup aşırı koruyucu annelere sahip olmayan gruptur (23.285). En düşük grup ise tamamen aşırı koruyucu olan annelere sahip olan gruptur (14.125). Aşırı koruyucu olmayan, orta düzeyde aşırı koruyucu olan ve tamamen aşırı koruyucu olan annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık testi Varyans Analizi ile yapılmıştır. Tablo 2’de görülen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 2

Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Puanlarının Aşırı Koruyucu Annelik Düzeylerine Göre KT,sd, KO ve F Değerleri

Değerler Kaynak	KT	sd	KO	F	P
Gruplararası	342.765	2	171.382	15.095	P<0.05
Gruplarıçi	1055.859	93	11.3853		
Toplam	1398.625	95			

Elde edilen F değerine göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde fark vardır. Farkın kaynağı ise grupların kendi aralarında t testi ile aranmıştır. Tüm karşılaştırmalarda ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Tamamen ve orta düzeyde aşırı koruyucu olan annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 5.141 $p<0.05$ ’dir. Tamamen aşırı koruyucu ve aşırı koruyucu olmayan annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 2.987 $p<0.05$ ’dir. Orta düzeyde aşırı koruyucu olan ve aşırı koruyucu olmayan annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 2.714 $p<0.05$ ’dir. Bu sonuçlara göre annelerin farklı düzeylerdeki aşırı koruyucu tutumu çocukların psikososyal temelli problem çözme becerilerini etkilemektedir.

İkinci problemle ilgili olarak demokratik tutumun üç farklı düzeyine göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan

ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Tam demokratik olan orta demokratik olan ve demokratik olmayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarıyla ilgili x, s, n değerleri tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3
Demokratik Olma Düzeylerine Göre Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin n,x, s Değerleri

Değerler	n	x	s
Demokratik Davranma Düzeyleri			
Demokratik Davranmayan	21	15.333	10.23
Orta Düzeyde Demokratik Davranan	53	19.679	5.45
Tam Demokratik Davranan	22	23.863	6.12

Tabloda görüldüğü gibi tam demokratik davranan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 23.863'dir. Demokratik davranmayan ailelere sahip olan çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı ise 15.333'dir. Demokratik davranmayan, orta düzeyde demokratik davranan ve tam demokratik davranan ailelerin çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık testi Varyans Analizi ile yapılmıştır. Tablo 4'de görülen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 4
Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarının Demokratik Davranma Düzeylerine Göre KT, sd, KO VE F Değerleri

Değerler	KT	sd	KO	F	P
Kaynak					
Gruplararası	781.820	2	390.910	58.94	P<0.05
Gruplarıçi	616.804	93	6.632		
Toplam	1398.625	95			

Tablo 4'e göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde fark vardır. Farklılaşmanın kaynağını tespit etmek amacıyla grupların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları ikişer ikişer t testi ile karşılaştırılmıştır. Tüm karşılaştırmalarda ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Tam demokratik davranan ve orta düzeyde demokratik davranan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 6.943 p<0.05; tam demokratik davranan ve demokratik davranmayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 9.807 p<0.05; orta düzeyde demokratik davranan ve

demokratik davranmayan ailelerinin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 6.472 $p < 0.05$ 'dir. Bu sonuçlara göre ailelerin farklı düzeylerdeki demokratik davranması çocukların psikososyal temelli problem çözme becerilerini etkilemektedir.

Üçüncü alt problemle ilgili olarak ev kadınlığı rolünü reddetmenin üç farklı düzeyine göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Ev kadınlığı rolünü reddetme düzeylerine göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puanları ile ilgili x, s, n değerleri tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5
Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Düzeylerine Göre Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin n, x, s Değerleri

Değerler	n	x	s
Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Düzeyleri			
Ev Kadınlığı Rolünü Reddetmeme	8	24.5	18
Kısmen Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme	66	19.363	10.911
Tamamen Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme	22	18.909	17.038

Tablo 5'de görüldüğü gibi ev kadınlığı rolünü reddetmeyen annelere sahip olan çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 24.5, tamamen ev kadınlığı rolünü reddeden annelere sahip olan çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 18.909'dir. Ev kadınlığı rolünü reddetmeyen, kısmen ve tamamen ev kadınlığı rolünü reddeden annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık testi Varyans Analizi ile sınanmıştır. Tablo 6'da görülen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 6
Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Puanlarının Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme Düzeylerine Göre KT, sd, KO ve F Değerleri

Değerler	KT	sd	KO	F	P
Kaynak					
Gruplararası	205.537	2	102.767	8.010	P<0.05
Gruplarıçi	1193.090	93	12.828		
Toplam	1398.625	95			

Tablo 6'ya göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde fark vardır. Farkın kaynağı grupların kendi aralarında t testi ile karşılaştırılarak aranmıştır. Karşılaştırmalardan elde edilen sonuçlar şöyledir.

Tamamen ve kısmen ev kadınlığı rolünü reddeden annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 0.525 $p>0.05$; tamamen ev kadınlığı rolünü reddeden ve ev kadınlığı rolünü reddetmeyen annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 3.257 $p<0.05$; kısmen ev kadınlığı rolünü reddeden ve ev kadınlığı rolünü reddetmeyen annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 4.028 $p<0.05$ 'dir. Buna göre tamamen ve kısmen ev kadınlığı rolünü reddeden annelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Dördüncü alt problem ile ilgili olarak karıkoca geçimsizliğinin üç farklı düzeyine göre çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Şiddetli geçimsiz olan, kısmen geçimsiz olan ve geçimli olan ailelerden gelen çocuklarla ilgili x, s, n değerleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7
Karıkoca Geçimsizlik Düzeylerine Göre Çocuklarının Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin n,x, s Değerleri

Değerler	n	x	s
Karıkoca Geçimsizlik Düzeyleri			
Geçimli Olan	13	22.769	13.853
Kısmen Geçimsiz Olan	37	19.567	13.458
Şiddetli Geçimsiz Olan	46	18.913	13.196

Tablo 7'de görüldüğü geçimli olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 22.769, şiddetli geçimsiz olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 18.913'dir. Geçimli, kısmen geçimli ve şiddetli geçimsiz olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık testi Varyans Analizi ile yapılmıştır. Tablo 8'de görülen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 8
Çocuklarının Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarının Karıkoca Geçimsizlik Düzeylerine Göre KT, sd, KO ve F Değerleri

Değerler	KT	sd	KO	F	P
Kaynak					
Gruplararası	151.584	2	75.792	5.652	P<0.05
Gruplarıçi	1247.040	93	13.409		
Toplam	1398.625	95			

Tablo 8'e göre çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde fark vardır. Farkın kaynağı ise grupların kendi aralarında t testi ile ikişer ikişer karşılaştırılarak aranmıştır. Bu sonuçlara göre şiddetli ve kısmen geçimsiz olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 0.811 $p>0.05$; şiddetli geçimsiz ve geçimli olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 2.716 $p<0.05$; kısmen geçimsiz ve geçimli olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 3.335 $p<0.05$ 'dir. Buna göre kısmen ve şiddetli geçimsiz olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Beşinci alt problemle ilgili olarak uygulanan baskı disiplinin üç farklı düzeyine göre çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Uygulanan baskı disiplini düzeylerine göre çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puanları ile ilgili x, s, n değerleri tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9
Ailelerin Uyguladıkları Baskı-Disiplin Düzeylerine Göre Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puanlarına İlişkin n, x, s Değerleri

Değerler	n	x	s
Baskı-Disiplin Düzeyleri			
Baskı-Disiplin Uygulamayan	7	24.571	17.285
Orta Düzeyde Baskı-Disiplin Uygulayan	71	19.732	7.598
Üst Düzeyde Baskı-Disiplin Uygulayan	18	17.611	30.486

Tabloda görüldüğü gibi, baskı disiplin uygulamayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 24.571, üst düzeyde baskı disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanı 17.611'dir. Baskı disiplin uygulamayan, orta ve üst düzeyde baskı disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık testi Varyans Analizi ile sınınmıştır. Tablo 10'da görülen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 10
Ailelerin Uyguladıkları Baskı-Disiplin Düzeylerine Göre Çocukların Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi Puan Ortalamalarına İlişkin KT, sd, KO ve F Değerleri

Değerler	KT	sd	KO	F	P
Kaynak					

Gruplararası	244.717	2	122.358	9.861	P<0.05
Gruplarıçi	1153.907	93	1153.907		
Toplam	1398.625	95			

Tablo 10'da görülen sonuçlara göre çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerileri arasında 0.05 düzeyinde fark vardır. Farkın kaynağı grupların kendi aralarında t testi ile ikişer ikişer karşılaştırılarak aranmıştır. Tüm karşılaştırmalarda ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ailelerin farklı düzeylerde baskı disiplin uygulamaları çocukların psikososyal temelli problem çözme becerilerini etkilemektedir. Üst ve orta düzeyde baskı disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 2.313 $p<0.005$; üst düzeyde baskı disiplin uygulayan ve baskı disiplin uygulamayan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 3.0 $p<0.05$; orta düzeyde baskı disiplin uygulayan ve baskı disiplin uygulamayan ailelerin çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puanlarına ilişkin t değeri 4.223 $p<0.05$ 'dir.

TARTIŞMA ve YORUM

Elde edilen sonuçlara göre bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken olan psikososyal temelli problem çözme becerisi üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Çocuklarda psikososyal temelli problem çözme becerisinin özgür ve demokratik aile ortamında geliştiği, bunun yanında aşırı koruyucu anneliğin, ev kadınlığı rolünü reddetmenin, çocukta içe kapanık bir kişilik yapısını geliştiren baskı disiplin uygulamalarının ve aile içi geçimsizliğin çocukların psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Aşırı Koruyucu Annelik ve Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi

Araştırmaya göre tamamen ve orta düzeyde aşırı koruyucu olan annelerin çocuklarının problem çözme becerisi puanları, aşırı koruyucu olmayan annelerin çocuklarınınkine göre düşük bulunmuştur. Bilindiği gibi aşırı koruyucu annelik, çocuğun davranışlarını kısıtlayan, başına bir şey gelir kaygısıyla onu hiç yalnız bırakmayan denetleyici bir tutumu ifade etmektedir. Böyle bir tutum da, çocuğun anneye bağımlı olmasına, kendi başına hareket edememesine, ürkek, kaygılı yetişmesine yol açmaktadır. Annenin koruyucu davranmaması ise çocukta temel güven duygusunun oluşmasını sağlamaktadır. Temel güven duygusunu kazanan çocuk ise kendi başına kararlar alabilen bir birey haline gelmektedir. Kendine güvenen ve serbest hareket edebilen bir çocuğun, bir problemle karşılaştığında problemin üstesinden gelmesi beklenir. Nitekim Gold ve Crombie (1989) yaptıkları çalışmada problem çözme ile uygu arasında negatif bir ilişki bulmuşlardır. Anneleri tarafından daha az uygu diye belirtilen çocukların problem çözme performanslarının uygu olarak belirtilen çocuklara göre daha iyi olduğunu saptamışlardır. Ayrıca Crombie, Pilon ve Xinaris (1990)'da yaptıkları benzer bir çalışmada aşırı uygu olan

çocukların, bağımsız hareket edebilen çocuklara göre sadece problem çözme becerilerinde değil bunun yanında daha pek çok becerinin gelişiminde de diğerlerine göre geri olduklarını tespit etmişlerdir.

Demokratik Davranma ve Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi

Tam demokratik olan ailelerin çocuklarının psikososyal temelli problem çözme becerisi puan ortalamalarının, orta düzeyde demokratik olan ve demokratik olmayan ailelerin çocuklarına göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu tutumda çocukların kendi kendini denetlemelerine önem verilir. Demokratik davranma sağlıklı bir ana baba tutumudur. Böyle bir ortamda büyüyen çocukların problem çözme becerilerinin de olumlu yönde gelişmiş olması beklenebilir.

Ev Kadınlığı Rolünü Reddetme ve Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi

Ev kadınlığı rolünü reddetmeyen annelerin çocukları ile ev kadınlığı rolünü reddeden annelerin çocuklarının problem çözme becerileri puan ortalamaları arasında ev kadınlığı rolünü reddetmeyen annelerin çocukların lehine olan sonuçlar elde edilmiştir. Böyle bir tutumda annenin çocukla ilgilenmesi söz konusu değildir. Çocuğuna yeterince zaman ayıramayan annenin, ona karşılaştığı güçlüklerin nasıl üstesinden geleceği ile ilgili örnekler sunması ve problem çözme becerisinin gelişimini destekleyici fırsatlar yaratması söz konusu olamaz. Çünkü anne sadece çocuk bakımını ve eğitimini değil tüm diğer aile ile ilgili sorumluluklarını da yerine getirmeyen bir tutum sergilemektedir.

Karı-Koca Geçimsizliği ve Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi

Geçimsiz olan ailelerin çocukların problem çözme becerisi puanlarının geçimli olan ailelerin çocukların problem çözme becerisi puanlarına göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Eşlerin kendi problemlerini çözemediği bir ortamda çocukların problem çözme becerilerini destekleyici olanaklar sunmaları beklenemez. Bu ortamda yetişen çocukların problemlerini ya kaba kuvvetle çözmeleri eğer ev ortamında şiddet uygulanıyorsa ya da problemlerinden kaçmaları söz konusudur.

Baskı-Disiplin ve Psikososyal Temelli Problem Çözme Becerisi

Baskı-disiplin uygulayan ailelerin çocuklarının problem çözme becerisi puanlarının baskı-disiplin uygulamayan ailelerin çocuklarına göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu tutum içindeki ana babalar çocuğun kendi kendine kararlar almasını desteklemezler. Çocuk adına tüm kararları alırlar. Çocuğun yerine problemleri çözmeleri söz konusu olabilmektedir.

Geleceğe umutla bakabilmek için geleceğin yetişkinleri olacak olan çocukların eğitimine önem verilmelidir. Elde edilen araştırma sonuçlarına göre şu öneriler sunulabilir.

1. Ana babalara çocuk yetiştirme tutumları ve problem çözme becerisinin önemi ile ilgili konusunda uzman kişiler tarafından seminerler verilmelidir.

2. Ana baba eğitim çalışmaları ülke genelinde yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Anooshian, L. J., Pascal, V. U. ve McCreath, H. " Problem Mapping Before Problem Solving: Young Children's Cognitive Maps and Search Strategies in Large Scale Environments." **Child Development**, 55: 1820- 1834,1984.
- Arı, R., Üre, Ö. ve H. Yılmaz. **Eğitim Psikolojisi Ders Notu**. Konya: Günay Ofset, 1997.
- Bingham, A. **Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi**. (Çeviren: Dr. A. Ferhan Oğuzkan). Dördüncü Basım, İstanbul: MEB, 1998.
- Brown, L. J. "Helping Children Learn To Solve Problems." **Day Care And Early Education**, Vol:6, no:22, 26-30, Winter 1988.
- Crombie, G. ve Gold, D. " Compliance and Problem Solving Competence in Girls and Boys." **Journal of Genetic Psychology**, Vol:150, no:3, 281-291, 1989.
- Crombie, G., Pilon, D. J. ve Xinaris, S. " Children's Problem Solving Performance: The Effects of Compliance and Cognitive Factors." **The Journal of Genetic Psychology**, Vol:152, no:3, 359-369, 1990.
- Dinçer, F. Ç. Anaokuluna Devam Eden 5 Yaş Grubu Çocuklarına Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılmasında Eğitimin Etkisinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE, 1995.
- Dinwiddie, S. A. "The Saga of Sally, Sammy, and the Red Pen: Facilitating Children's Social Problem Solving." **Young Children**, Vol:49, no: 13-19, July 1994.
- Ekşi, A. **Çocuk, Genç, Anne Babalar**. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990.
- Kişisel, E. ve Yıldırım, S. M. **Bilişsel Etkinlikler**. Birinci Basılış, İstanbul: MEB, 1983.
- Savran, C. ve Diğerleri. "Ana-Babaların Kişilik Özellikleri ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler." 10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ankara, 1995.
- Tallman, L., Leik, R. K., Gray, L. N. ve Stafford, M. C. "A Theory of Problem Solving Behaviour." **Social Psychology Quarterly**, Vol:56, No:3, 157-177, 1993.

